

TUNTOSARVI

N:o 20 1982

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa
N:o 20

30. p:nä marraskuuta 1982

8. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki 51
puh. 90-77041

SISÄLLYS

Kulttuuri- ja tiedeministeri Kaarina Suonion puhe	1
Kuinka kuurojen yhdistys palvelee kuurosokeita	3
Otetaan rennosti	5
Vihjeitä pikkujoulun viettäjille	9
Lahjavihjeitä	10
Lukijan palsta	12
Ilmoitukset	14
Ajankohtaista	16

Kulttuuri- ja tiedeministeri Kaarina Suonion
avaussanat Pistekirjoitus - iäkäs, mutta elinvoimainen -
näyttelyn avajaisissa Helsingissä maanantaina
22.11.1982 klo 13.00.

Ihmisellä on viestinnän tarve ja kyky. Viestinnän avulla tapahtuva vuorovaikutus on ihmiskunnan kehityksen perusedellytys. Viestinnän merkityksestä kertoo sekin, että useimpien valtioiden perustuslaki sisältää säädökset ilmaisuvapaudesta, sananvapaudesta ja painovapaudesta. Demokratian pelisääntöihin kuuluu tiedon vapaa kulku ihmisten kesken, ihmisryhmien ja yhteisöjen kesken, kansakuntien kesken.

Käytännössä sananvapauden toteutuminen ei läheskään aina ole yksinkertaista. Me tiedämme, että taloudelliset seikat asettavat kansalaiset sananvapauden suhteen eriarvoiseen asemaan. Sen sijaan ennen YK:n kansainvälistä Vammaisten vuotta kenties harvemmin tultiin ajatelleeksi, että vammaisuus aiheuttaa räikeää tasa-arvon puutetta tiedonsaannissa sekä ilmaisumahdollisuuksissa ja sitä kautta sananvapaudessa.

Suomen näkövammaiset ovat ryhtyneet määrätietoiseen toimintaan, jonka tavoitteena on pysyvästi parantaa maan sokeiden ja heikkonäköisten tie-

donsaantimahdollisuuksia. Tähän onkin olemassa kaikki edellytykset. Yleinen tietotekninen kehitys yhdessä näkövammaisten henkilökohtaisten apuvälineiden kehittymisen kanssa tarjoaa lukuisia vaihtoehtoja näkövammaisten informaatiopalvelujen lisäämiseen. Vaihtoehtoista on kokeilemalla ja johdonmukaisen kehittelytyön avulla valittava käyttökelpoisimmat. Yhteiskunnan tuki tälle toiminnalle on välttämätöntä.

Näkövammaisten monitoimitalossa tuotetaan tietoa näkövammaisille sopivassa muodossa. Äänitekninen osasto tuottaa äänikirjoja ja -lehtiä koko maan näkövammaisille. Kirjapaino, jossa tuotetaan sekä isokirjoitusta että pistekirjoitusta, siirtyy piakkoin uuteen aikakauteen tuotannon siirtyessä tietokoneille. Tämän talon voimavarat eivät kuitenkaan riitä kattamaan koko tarvetta. Siksi näkövammaisten tarpeiden huomioon ottamisen tulee olla yhteiskunnan tietoa tuottavien tahojen asiana. On kehitettävä järjestelmiä, jotka säännönmukaisesti ja pyytämättä ottavat huomioon erityisryhmät, jotta lakisääteisesti tai muista syistä kaikkia kansalaisia koskeva tieto todellisuudessa saavuttaa kaikki ryhmät.

Meidän yhteiskunnassamme ei viestinnän pääongelma ole saatavilla olevan tiedon määrän lisääminen. Olemme saavuttaneet viestinnässä kehitysvaiheen, jossa voimme pysähtyä pohtimaan tiedonväli-

tyksen entistä tasaisempaa jakautumista kansalaisten kesken.

KUINKA KUUROJEN YHDISTYS PALVELEE KUUROSOKEITA

Koska Suomen Kuurosokeat ry. on valtakunnallinen järjestö, eikä sillä ole alueyhdistyksiä, ovat kuurosokeat paikallisella tasolla mukana joko näkövammaisten huonokuuloisten tai kuurojen yhdistysten toiminnassa. Kuurojen yhdistystoiminnassa on mukana lähinnä sellaisia kuurosokeita, jotka käyttävät viittomakieltä. Näin he saavat informaatiota omalla kielellään, viittomakielellä, mikä on tärkeää informaation perillemenemiseksi. Toisaalta he tapaavat ihmisiä, jotka osaavat viittoa ja näin ollen voivat keskustella muiden ihmisten kanssa. Usein kuurosokean ympäristössä ei ole ketään viittomakielen taitoista ihmistä ja kontaktit muihin jäävät vähäisiksi.

Kuurosokeiden edellytykset käyttää kuurojen yhdistysten palveluja eivät kuitenkaan ole itsestään selvät. Kuurosokean on usein mahdotonta lähteä yksin kuurojen yhdistyksen tilaisuuksiin, vaan hän tarvitsee oppaan. Oppaana toimivat useimmiten perheenjäsenet tai tulkit. Toivottavaa olisi, että kuurosokea voisi käyttää virallista tulkkia, joko kuulevaa

tai kuuroa. Tulkki toimii samalla oppaana ja käy hakemassa kuurosokean kotoa ja vie hänet takaisin. Kuurosokeiden tulkkeja on kuitenkin vähän, joten tulkin saaminen on vaikeaa.

Täysin kuurosokealle tai vaikeasti heikkonäköiselle kuurosokealle on oma tulkki välttämätön, koska on viitottava kädestä käteen. Myös niiden kohdalla, jotka näkevät viittomista olisi oma tulkki usein paras ratkaisu. Nämä kuurosokeat ovat usein putkinäköisiä eli heillä on kaventunut näkökenttä. Tällöin on keskustelun seuraaminen vaikeaa ja kuurosokea ei pysy mukana. Oma tulkki pystyisi parhaiten pitämään kuurosokean ajan tasalla.

Kuurosokeiden osallistuminen kuurojen yhdistysten toimintaan on pitkälti riippuvainen nimenomaan oppaiden ja tulkkien saatavuudesta. Kuitenkin kuurojen yhdistystoiminnassa mukana oleminen mahdollistaisi monelle kuurosokealle säännöllisen tiedon ja virikkeiden saamisen ja säännölliset kontaktit muihin ihmisiin. Kuurosokeiden suurimmat ongelmat ovat nimenomaan tiedon saannin vaikeus ja kontaktien puute sekä elämän virikkeettömyys. Näiden ongelmien vähentämiseksi ovat kuurojen yhdistykset yksi tärkeä kanava.

Kuntoutussihteri Leena Hassinen

OTETAAN RENNOSTI

Monilla ihmisillä on nykyään stressi. Stressi tulee jatkuvasta kiireestä ja jännityksestä. Rentoutuminen ei aina ole helppoa. Monet menevät jopa kursseille opettelemaan rentoutumista. Seuraavat lihasten rentoutusohjeet on otettu uusimmasta Kotilääkäri-lehdestä. Tämä harjoitus kestää 10 - 20 minuuttia ja se tehdään tuolissa istuen.

Istuudu mukavasti pehmoiseen nojatuoliin. Rii-

Kuvassa tanskalaisia kuurosokeita rentoutusharjoituksissa.

su kengät jaloistasi ja laita kädet kevyesti syliisi. Nojaa päätäsi tuolin selkänojaan tai seinään. Pää voi myös painua eteen. Hengitä tasaisesti ja rauhallisesti. Istu aivan hiljaa, mikään ei häiritse. Keskitä ajatuksesi vähitellen päälakeesi. Pää nojaa kevyesti tukeen. Hengitys kulkee tasaisesti, koko olo on rento. Kasvolihakset rentoutuvat, suunlihakset, suu voi olla hieman raollaan. Kieli ja nielu rentoutuvat. Hengitys on rauhallista ja mukavaa. Jännitys katoaa niskaliuksista, hartiat putoavat rentoina alas.

Vähitellen ajatus siirtyy alemmaksi, rintalihaksista poistuu jännitys. Vain hengitys liikuttaa kevyesti rintaa. Suuret selän lihakset rentoutuvat, selkä painautuu raskaasti tukeen. Myös vatsalihakset ovat rentoina.

Kädet lepäävät painavina sylissäsi. Ajatus keskittyy reisiin, polviin ja vähitellen sääriin. Tunnet kuinka jalat ovat painavat ja rennot. Jalkaterät, kantapäät, varpaat ja jalkapohjat rentoutuvat, jalat lepäävät raskaasti lattiaa vasten. Mikään ei häiritse. Istu aivan rentona, voit toistaa mielessäsi jotain merkityksetöntä sanaa, kuten esim. yksi, yksi.... Ole passiivinen, karkota kaikki ympärillä oleva mielestäsi. Istu aivan hiljaa 10 - 20 minuuttia.

Ala vähitellen venytellä käsiäsi, jalkojasi, kaulaasi.... Avaa silmäsi ja hengitä syvään ja rauhallisesti.

Näitä ohjeita voi Kotilääkäri-lehden mukaan

noudattaa vaikkapa bussissa, työpaikalla, kotona TV:n ääressä ja muualla sopivissa paikoissa. Ohjeet ovat varmasti käyttökelpoisia. Siispä kokeillaan!

LÄHDETÄÄN KÄVELEMÄÄN

Kuntoa voi pitää yllä monella tavalla. Jotkut pitävät uimisesta, toiset pallopeleistä. Himohölkääjiä riittää joka puolelle. Pyöräilyn hauskuuden tuntee meistä lähes jokainen. »Hienommat» ihmiset, tai jotka ainakin haluavat näyttää hienommilta harrastavat slalomia tai surffausta. Uusien ja hienojen kuntoilulajien rinnalla on kuitenkin aina säilyttänyt asemansa tavallinen kävely. Siihen ei tarvita erityisvälineitä. Ainoastaan mukavat säähän sopivat jalkineet ja muu vaatetus. Tärkeää on, ettei pue ylleen liian paljon kävelylle lähtiessään. Mutta kylmäkään ei ole hyvästä. Kävely on luonnollinen ja kaikille sopiva kuntoilumuoto. Reipas kävely vahvistaa sydäntä, vilkastuttaa verenkiertoa, ja poistaa stressin. Kävelyssä ei myöskään ole yllirasittumisen vaaraa, kuten saat-
taa olla asia esimerkiksi hölkatessä. Kävelyssä eivät nilkat ja polvet myöskään rasitu liikaa. Kävely on hyvä kuntoilumuoto sellaiselle, joka on viime vuodet pelkästään lökötellyt. Kävely sopii myös vanhoille, odottaville äideille, ja laihduttajille. Jos haluat laih-

Kävely on hauskinta ystävien kanssa. Tässä meneillään retki Ylläkselle muutaman vuoden takaa.

duttaa kävellen, Sinun tulee kävellä päivittäin vähintään tunti. On arvioitu, että noin 70 kg painava henkilö kävellessä kuluttaa puolen tunnin aikana noin 200 kcal. Se vastaa vain yhtä, pientä leivosta.

Kävelyreitti on mukavin, jos se on vaihteleva. Jos asut kaupungilla, suunnittele kävelylenkki niin, että siinä on sekä katuja että hiekkatietä. Puistojen halki kulkiessaan aistii vuodenaikojen vaihtelut. Mikä tuoksuisikaan paremmalle kuin syksyinen metsä!

VIHJEITÄ PIKKUJOULUN VIETTÄJILLE

Virallisesti pikkujouluilta on marraskuun viimeinen ilta. Aihe on kuitenkin niin mukava, että kukin voi viettää miten monta pikkujoulua haluttaa. Siihen ei tarvita niin kovin paljon järjestelyjä. Rattoisan pikkujoulun voi saada aikaan vaikka näin.

Kutsu pari kivaa ihmistä iltakylään jonakin oikein harmaana, tuulisena ja sateisena iltana. Sytytä pari kynttilää, niistä tulee niin jouluinen tuoksu huoneeseen. Jouluhyasintitkin ovat jo tulleet kauppaan eivätkä maksa kuin noin 10 markkaa. Ja se tuoksu.... Ulkonäöltään ehkä vielä kauniimmat joulutähdet eivät tuoksussa pysty ollenkaan kilpailemaan hyasintin kanssa. Ja sitten pikkujouluillan tarjottavat. Jos vieraasi ovat nälkäisiä — tai olet itse suursyömäri — voisit valmistaa herkullisen piirakan. Helposti se käy, jos ostat kaupasta valmiin voitaikinan. Kaulitset sen kahdeksi levyksi. Toisen levyn päälle levität esim. seuraavan täytteen: keitettyä, murskattua kananmunaa, keitettyä riisiä ja purkillisen lohisäilykettä. Asetat toisen levyn taikinal levyn päälle, voitelet päältä munamaidolla ja pistelet kannen muutamista paikoista rikki haarukalla. Paista noin 250 asteen lämmössä noin 20 minuuttia. Jos et ole lohen ystävä, voi piirakan täyttää vaikka herkkusienillä, kasviksilla, kinkkupalasilla jne. Mielikuvitus

käyttöön. Toinen helppo, täyttävä ruoka ovat täytetyt ohukaiset. Tavallisten lettujen keskelle asetetaan vaikkapa valmista jauhelihamuhennosta tai herkkusieni, kinkku- tms. muhennosta, kääritään rullalle, ripotellaan ehkä juustoraastetta päälle ja lämmitetään juuri ennen tarjoamista uunissa. Juomana pikkujouluillassa on tietysti glögi. Se valmistetaan seuraavasti:

5 dl mustaherukkamehua (tai halpaa punaviiniä)

5 dl vettä

Mausteiksi maun mukaan kanelia, inkivääriä, neilikkaa ja kardemummaa (suositus yhteensä mausteita 2 teelusikkaa)

kuorittuja manteleita

rusinoita

Kuumenna vesi ja mehu, mutta älä keitä. Mausta juoma. Pane muutama manteli ja rusina lasien pohalle. Kaada kuuma juoma lasihin ja tarjoile. Hauskaa pikkujoulua kaikille Tuntosarven lukijoille!

LAHJAVIHJEITÄ

Jokavuotinen ongelma on joululahjojen osto. Vaikka päättäisi ettei osta juuri mitään, aina on läheisiä, joille tekee mieli antaa jotain jouluna. Naiselle aina mieluinen lahja on hajuvesi. Keräsin naistenlehdistä kuvauksia tämän joulun uusista ja suosituista tuoksuis-

ta ja niiden hinnoista. Hinnat ovat melko kalliita, mutta hienoa hajuvettä käytetään hyvin vähän kerrallaan. Yksi pullo kestää kuukausia oikein käytettynä. Suomalaisessa Laponie sarjassa on uusi tuoksu nimeltä Season Light Parfume, joka tuoksuu iirikselä, ruusulta ja vaniljalta. Sen hinta (30 millilitran suihkepullo) on 39 mk. Vanha tuttu Hollanninkukka maksaa liikkeestä riippuen noin 15 - 20 mk. Se on raikas, tyttömäinen tuoksu nuorille naisille. Sekä nuoret että vanhat naiset arvostavat Chanel 5 tuoksua. Se on ehkä maailman tunnetuin hajuvesi. 50 millilitran suihkepullo maksaa kylläkin peräti 140 mk. Usein vanhempien rouvien suosikki on vanha tuttu Tosca-hajuvesi. Sen hinnat alkavat 20 markasta pullon koosta riippuen. Viime vuonna muotiin tullut ranskalainen kukkaistuosku Anais-Anais maksaa noin 55 mk. Jotkut pitävät itämaisen raskaasta myski-hajuvedestä, joka maksaa noin 45 mk. Kemikalio-myyjät auttavat varmaan mielellään lahjojen valitsijoita. Hajuja saa myös kokeilla kaupassa. Miehiäkään ei ihan sovi unohtaa. Hauskaa, jos hekin tuoksuvat hyvältä ainakin jouluna, vai mitä tytöt? Lanvin for Men-sarjasta suositellaan miehille puiden ja myskin tuoksuista deodoranttia, jonka hinta on 64 mk. Katajanmarjan tuoksuinen partavesi nimeltä Worth Pour Homme maksaa 39 mk. Halvempia ratkaisuja löytyy myös sekä miehille että naisille.

Jos haluat ostaa lahjan näkeväälle ystävälle, kirja on aina hyvä valinta. Eniten myytyjen kirjojen joukosta olen poiminut muutaman nimen tähän. Naisen mieleen voisi olla Kaari Utrion uusi kirja Ruusu-laakso. Se kertoo tämän päivän Helsingin menevistä ihmisistä. Eeva Joenpellolta on tullut uutuus nimeltä Elämän rouva - Rouva Glad. Kaikki suomalaiset taitavat pitää Kalle Päätalon kirjoista. Hänen uusi kirjansa on nimeltään Tammerkosken sillalla. Itä-suomalaisesta elämästä kertoo Heikki Turusen teos Punahongan hehku. Eniten myyty kirja tänä syksynä taitaa kuitenkin olla Aarno »Loka» Laitisen Musta Monopoli. Se kertoo poliitikkojen elämästä, joka ei aina taida sietää julkisuutta. Kirjojen hinnat vaihtelevat paksuudesta riippuen 50 - 100 markkaan ja ylikin.

LUKIJAN PALSTA

PISTEKIRJOITUKSESTA

Olin 60-luvun alussa Sokeain Ammattikoulussa. Sain silloin opetusta pisteiden kirjoituksessa ensikerran ja lukutaidossa. Alussa se tuntui vaikealta. Kirjaimet sekaantuivat ja virheet toisensa jälkeen loistivat kir-

joituksessa. Vähitellen siihen totuin. Olin silloin putkinäköinen ja hämäsökeä. Koulun jälkeen olin kirjeenvaihdossa kurssitoverieni kanssa. Vuonna 1979 luin viimeisen kerran Airut-lehden isokirjoituksella. Seuraavan vuoden alusta lähtien luin pistekirjoituslehtiä. Keväällä vuonna 1979 aloitin pistekirjojen lukemisen. Noin seitsemän vuoden ajan olen lukenut pistekirjoitusta sormillani.

Pistekirjoitus on hyödyllistä ja sitä kannattaa opetella jo heikkonäköisenä. Näkövammaisille ja kuurosokeille pitäisi saada yhteinen, vähintään kerran viikossa ilmestyvä uutislehti. Lehti, joka kertoo tärkeimmän kotimaan tapahtumista, ja ehkä ulkomaidenkin. Tuntosarvikin saisi ilmestyä useammin, se on tärkeä tiedonlähde kuurosokeille.

Vieno Hyttinen

LEEVIN TALVIMIETTEITÄ

Oli lokakuun 1. päivä, kun menin ulos aamulla ja huomasin, että maa oli ihan valkoinen. Tuo vasen silmäni erottaa valkoiset ja tummat kohdat. Tein lumitöitä pihatiellä. Aina vain tuli lunta lisää ja tuiskusi kovasti. Luulin, että tulee jo pysyvä talvi. Autoihin jo laittavat talvirenkaita liukkaan kelin vuoksi. Mutta sitten ilmat rupesivat jo lauhtumaan. 22. lokakuuta tuuli kääntyi etelään ja tuli vesisateet. Kahta päi-

vää myöhemmin ei ollut enää lunta pihateillä. Tuli kesätunnelma ja oli hyvä tehdä kuntokävelyretkiä noilla kesäpoluilla. Ilman lämpötilakin oli korkea. Ilma oli myös kuiva. Alkoi marraskuu ja lunta rupe- si satelemaan. Maa oli jo valkoinen. Kävellessä alkoi liukastaa. Tulee jo pysyvä lumi ja valkoinen talvi.

Leevi Haverinen

ILMOITUKSET

TV-filmi »Kosketus» joka kertoo Karista ja Hilkaasta (Hyötylä) sekä kuurosokeiden palvelutalosta Norjassa lähetetään uusintana 9.12.-82 kello 18.30.

FINNJET - HAMPURI-RISTEILYT

Erikoistarjous 31.12.1982 saakka

Näkövammaisten Keskusliitto tarjoaa Finnjet - Hampuri-risteilyä tämän vuoden loppuun saakka seuraavilla hinnoilla:

- Liiton jäsenyhdistysten jäsenet 500 mk
(vastaava normaali hinta noin 1.040 mk)
- Liiton henkilökunta 500 mk
(vastaava normaali hinta noin 1.040 mk)

Huom! Kutakin jäsentä tai henkilökuntaan kuuluvaa

kohden myydään kaksi tämän hintaista lippua.

Muille matkasta kiinnostuneille lippuja myydään hintaan 800 mk/kpl.

Lipun hintaan sisältyy laivamatka Finnjetissä B2-kategoriassa, puolihoito eli aamiainen ja yksi ateriala. Hampurin-retki sisältyy vain tiistaisin lähtevään vuoroon.

Matkalippu on lunastettava viimeistään joulukuun loppuun mennessä, mutta se on voimassa 31.3. 1983 saakka. Jos matka tehdään vuoden 1983 puolella, on lippuun haettava Finnlinesiltä jatkoaikamerkintä, joka hoidetaan liiton toimesta.

Aikataulutiedustelut ja paikkavaraukset:

Finnlines Oy

Lipputoimisto

Korkeavuorenkatu 32

00130 HELSINKI 13

puh. 90-174 744 tai 90-662 293

Liitosta lunastettava lippu on myös vaihdettava Finnlinesin toimistossa varsinaiseksi matkalipuksi ennen matkaa.

Näkövammaisten Keskusliitossa asiasta tiedävät varainhankintajohtaja Juho Pasanen tai sihteeri Merja Tyrväinen, puh. vaihde 90-77 041.

AJANKOHTAISTA

Neuvostoliiton presidentti ja kommunistisen puolueen johtaja Leonid Brezhnev on haudattu Moskovän Punaiselle torille. Brezhnevin arkku tuotiin torille tykin laveteilla surumusiikin soidessa. Torilla uusi puoluejohtaja Juri Andropov piti Brezhneville lyhyen muistopuheen. Kun arkku laskettiin hautaan soivat tehtaiden, laivojen ja junien pillit ympäri Neuvostoliittoa. Hautajaistilaisuudessa oli mukana arvokkaita vieraita kymmenistä eri maista.

Työttömiä vammaisia on tällä hetkellä 30 000. Useat hyvinkin koulutetut vammaiset eivät ole saaneet työtä. Työvoimatoimiston avulla on vain joka viides työtön vammaisen saanut työpaikan. Parhaillaan suunnitellaankin keinoja työttömyyden vähentämiseksi.

Asuntohallituksen puheenjohtaja Kalevi Sassi on pidätetty. Sassin epäillään vaatineen, että rakennusliikkeiden olisi maksettava rahalahjoituksia puolueille. Ilman lahjoituksia rakennusliikkeet eivät olisi saaneet rakennusurakoita. Sassin lisäksi on pidätetty neljä muuta virkamiestä. Heitä epäillään samanlaisista rikoksista.

Suomen pankin pääjohtaja Ahti Karjalainen on palannut työpaikalleen. Karjalainen on ollut kuukauden mittaisella virkavapaalla alkoholiongelmansa vuoksi. Nyt Karjalainen on luvannut pysyä täysin raittiina.

Tampereelle rakennettavan UKK-instituutin peruskivi on muurattu. Laitoksen on määrä valmistua ensi vuoden marraskuussa.

Liikenneonnettomuudet ovat lisääntyneet Helsingissä. Syytä onnettomuuksien kasvuun ei vielä tiedetä. Myös muualla Suomessa ovat liikenneonnettomuudet lisääntyneet.

Valtion Rautatiet suunnittelee loistoluokan junan asettamista liikenteeseen. Juna olisi tarkoitettu kiireisille ja erikoispalveluja haluaville matkustajille. Juna kulkisi Seinäjoen ja Helsingin välillä.

Hyvätuloiset naiset ovat innostuneet vauvojen synnyttämisestä. Vauvoista ovat innostuneet varsinkin yli 30 vuotiaat naiset. Heidän osuutensa kaikista synnyttäjistä on huomattavasti kasvanut. Asiantuntijat arvelevat, että ihmiset suhtautuvat nyt vauvan saamiseen myönteisemmin kuin ennen.

Neuvostoliiton uusi puoluejohtaja Juri Anropov on ehdottanut aseistuksen jäädyttämistä. Ehdotuksen mukaan Yhdysvallat ja Neuvostoliitto eivät enää lisää aseistustaan. Jäädytyksen jälkeen voitaisiin aseita ryhtyä vähentämään. Neuvostoliitto ei kuitenkaan ryhdy vähentämään aseitaan yksin. Yhdysvaltojen on myös vähennettävä omia aseitaan.

Pohjois-Norjan öljynetsintä ei ole vielä onnistunut. Tähän mennessä on mereen porattu yhdeksän reikää. Yhdestäkään reiästä ei öljyä ole löytynyt. Neljästä reiästä on sen sijaan löytynyt kaasua. Tällä hetkellä mietitäänkin, miten kaasua voitaisiin käyttää. Asiantuntijoiden mielestä öljyäkin voi vielä löytyä pohjois-Norjasta.

Yhdysvallat ja Saksan liittotasavalta haluaisivat parantaa suhteitaan Neuvostoliittoon. Asiasta antoivat yhteisen lausunnon Yhdysvaltain presidentti Ronald Reagan ja Saksan liittotasavallan liittokansleri Helmut Kohl. He asettivat kuitenkin suhteiden parantamiselle ehtoja. Ehtojen mukaan Neuvostoliiton pitäisi muuttaa käyttäytymistään. Reaganin ja Kohlin mielestä nykyinen käyttäytyminen uhkaa länsimaita.

Irlannin tasavallassa pidetään parlamenttivaalit. Ne ovat Irlannissa kolmannet vaalit puolentoista vuoden

sisällä. Maan talous on huonossa tilassa. Äänestäjistä kilpailevat puoluet vaativatkin, että Irlannin taloutta on kohennettava säästötoimin.

Neuvostoliiton ja Kiinan ulkoministerit ovat tavanneet toisensa Moskovassa. He sopivat, että maiden välisistä suhteita yritetään parantaa.

Lakkautetun Solidaarisuus-ammattiliiton johtaja Lech Walesa on esiintynyt ensimmäisen kerran julkisuudessa. Hänen pitämänsä puhe oli harkittu ja varovainen. Walesa ei esimerkiksi kertaakaan maininnut Solidaarisuuden nimeä.

SÄÄ

Sää on ollut tänä syksynä erittäin lämmin. Lunta ei suuressa osassa maata ole vielä lainkaan. Tuuli on sen sijaan ollut voimakasta. Vettä on myös satanut melkein joka päivä.

SUOMEN KUUROSOKKEAT RY

Keskustoimisto: Mäkelänkatu 50, 00510 Hki 51

Puh. 90-77041

Inger Lindgren, toiminnanjohtaja

Kaija Salekari, kuntoutussihteeri

Toini Pieskä, toimisto

**Lasten kuntou-
tuskeskus**

Näkövammaisten koulu,

Kukkumäentie 27, 40600 Jyväskylä 60

Puh. 941-216 798

Marja-Leena Saarinen, johtaja

**Alueelliset
työntekijät:**

Pirjo Rissanen, 35400 Länkipohja

Puh. 935-31308

Leena Hassinen, Sairaalakatu 11

70100 Kuopio 10

Puh 971-226 941

Maija Haapalainen, Aallonkatu 2 C 20

96200 Rovaniemi 20

Puh. 991-3589